

og denne Krig i 1864, hvis man fra de ledende Mænds Side herhjemme havde fulgt en udpræget national Politik, havde taget Hensyn til de nationale Stemninger og ikke mindst til den Berettigelse, som de tyske Elementer nede i Hertugdømmerne havde til at tale deres Sprog.

Da vi var de stærke, det vil sige, da Overklassen her i Danmark regerede, vekslede de — jeg bruger med Forsæt det Ord — Levebrødshensynene, Klasseinteresserne, med de nationale Interesser. Hvad var Holsten, hvad var det Land, som laa Syd for det, vi havde Ret til sprogligt og nationalt set, andet end et Marked for Overklassen til at faa deres Sønner anbragte i gode Embedsstillinger? For mange herhjemme var Ejdergrænsen et nationalt Spørgsmaal; de havde den Tro og den Opfattelse, at vi havde Ret dertil og begrundede det med Henviisningen til forskellige Forhold, som skulde ses i Historiens Lys, men nationalt set, fra Sprogets Side, havde vi ikke Ret dertil. Det kan ikke nægtes, at Overklassen herhjemme har brugt dette Spørgsmaal i sin egen Klasseinteresse, og jeg tror, det samme er delvis Tilfældet den Dag i Dag, at for store Dele af de Folk, som kæmpe for mere Militærberedskab, er det mere Sagen at finde et Kit, som kan binde de konservative Elementer sammen i dette Land, end at forsvare det, at for dem er Forsvarsspørgsmaalet egentlig ikke et Nationalspørgsmaal, men et Samlingsspørgsmaal, saaledes som det allerede har været berørt under den foregaaende Del af Debatten.

Man foregøglede i tidligere Tid ligesom nu det danske Folk, at det kunde nære Tillid til det Værn, man havde skabt ved Dannevirke, ved Dybbøl og ved Fredericia. Har det danske Folk nogen som helst Grund til at tro, at det, som her foreslaas fra Konseilspræsidentens Side, og som tiltrædes af Generalstaben, skaber en større Tryghed militært set og nationalt set, end de Fæstningsværker, som man før 1864 søgte at faa Folk til at tro, var saa gode, at Folket trygt kunde gaa til at forsvare disse Stillinger? I Virkeligheden er det de samme Argumenter, som komme op igen nu i vore Dage, og de komme fra de samme Kredse, men de Kredse, som

den Gang førte os, kunne vi ikke længere have nogen Tillid til.

Hertil kommer, som jeg berørte i Eftermiddagsmødet, hvad ogsaa er berørt af enkelte andre Talere, at Stillingen uden omkring i Europa ikke er den krigeriske og for de smaa Nationer farlige, som Forsvarsvennerne i alle Lande ville give det Udseende af. De smaa Staters Selvstændighed er i Aarenes Løb bleven betrygget derved, at Respekten for Nationaliteten har vokset sig stærk, navnlig i Underklassen. Der er intet krigerisk Europa uden for det, som har Interesse af et stærkt Militærvæsen. Det var et andet Europa, og det var et andet Danmark, der fandtes i 1864. Der fandtes ikke noget Parti i Tyskland af nogen nævneværdig Betydning, som vilde eller turde modsætte sig en Krigs Anstiftelse mod Danmark. Det findes der nu. Det fandtes der umiddelbart efter Krigsaaret, og dette Parti, dette udpræget demokratiske Parti, som mine Meningsfæller i Tyskland repræsenterer, har altid understøttet de nationale Krav og har saa stærkt som muligt udtalt sin Tilslutning til, at de Danske i Nordslesvig fik Lov til at tale deres eget Sprog, ligegyldigt hvor og under hvilke Forhold. Det tyske Socialdemokrati betyder uden Tvivl et Værn ikke alene mod, at vore Brødre paa den anden Side Kongeaen forfølges af det tyske Bureaucrati, men i samme Grad som Demokratiet øges dernede, i samme Grad nærmer sig det Tidspunkt, da det tyske Folk afstaar ved en Folkeafstemning den Del af Slesvig, som med Rette nationalt hører os til. Og hvorfor vil det finde Sted? Fordi det arbejdende Folk i alle Lande ikke er interesseret i at opretholde de ved Vold og Magt skabte Grænser. Det er Overklassen i alle Lande, der har Interesse i at opretholde de naturlige Grænser, men den arbejdende Befolkning har det ikke. Jeg synes, der ikke er noget mere glædeligt end at se, at omkring i Europas Parlamenter, ligegyldigt til hvilke Parlamenter vi søge hen, det engelske, det tyske, det svenske, det norske, det østerrigske, det franske, det hollandske, det belgiske osv., overalt staa de Mænd, som repræsenterer den organiserede Arbejderklasse, som een Mand paa Vagt for